

TÁJÉKOZTATÓ AZ ÖNKORMÁNYZATOK RÉSZÉRE
A PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOKAT ÉRINTŐ, 2015.
JANUÁR 1-JÉTŐL ÉS MÁRCIUS 1-JÉTŐL HATÁLYOS VÁLTOZÁSOKRÓL

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. évben jelentős mértékben átalakul. Az átalakítás **fő elemei**:

- Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerülnek:
 - Egységesednek a segélyezéssel kapcsolatos hatáskörök;
 - Módosul a szociális törvény alapján kötelezően biztosítandó ellátások köre;
 - Bővül az önkormányzatok mozgástere az általuk nyújtott ellátások meghatározásában.
- Átalakul a finanszírozás rendszere.

A kapcsolódó törvény-módosításokat a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló T/2141. számú törvényjavaslat tartalmazza. Néhány kisebb, jogalkalmazást elősegítő módosítás 2015. január 1-jén, az átalakítást érintő fő szabályozási elemek március 1-jén lépnek hatályba.

I. 2015. január 1-jén hatályba lépő, az egységes jogalkalmazást elősegítő változások

1. Általános szabályok

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdés d) pontjának *dd)* alpontja, azaz közeli hozzátartozók fogalmának a 18 év alatti gyermek szempontjából történő meghatározása kiegészült a gyermek azon testvérével, aki egyébként a közeli hozzátartozók körébe tartozó gyermek fogalmának megfelel.

2. Ápolási díj

Pontosításra kerülnek a más rendszeres pénzellátásban is részesülő ápolási díjra jogosult személyek részére megállapítandó ápolási díj összegének számítási szabályai, mivel a korábbiakban nem volt egyértelmű, hogy ilyen esetben az ápolási díj összegéből a megállapított rendszeres pénzellátás bruttó vagy nettó összegét kell-e levonni. A módosítás értelmében az ápolási díj havi összege az ápolási díj bruttó összegének és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás havi **bruttó összegének a különbözete**.

Az új rendelkezéseket az ápolási díj megállapítása iránt 2015. január 1-jét megelőzően benyújtott, de 2014. december 31-éig el nem bírált kérelem alapján indult ügyekben is alkalmazni kell. A 2015. január 1-jét megelőzően megállapított ellátás esetében az ápolási díj 2015. december 31-ét követő első felülvizsgálatakor kell alkalmazni.

3. Közgyógyellátás

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27). kihirdetés előtt álló módosítása rendelkezik a követendő eljárásról abban az esetben, ha a közgyógyellátásra jogosult számára 1000 Ft-ot el nem érő gyógyszerköltsége okán egyéni gyógyszerkeret nem került megállapításra, azonban az időközben bekövetkezett változások miatt gyógyszerköltsége már eléri az 1000 Ft-ot. A pontosítás egyértelművé teszi, hogy ilyen esetben a gyógyszerkeret felülvizsgálatára lehetőség van, mivel a felülvizsgálathoz szükséges 1000 Ft-os gyógyszerköltség-változást nem az eredeti, tényleges gyógyszerköltségéhez, hanem a 0 Ft-os összegű gyógyszerkerethez viszonyítva kell vizsgálni.

II. Az ellátórendszer 2015. március 1-jei átalakításához kapcsolódó változások

A segélyezési rendszer 2015. március 1-jei átalakításával összefüggésben az állam és az önkormányzatok közötti feladat-megosztás a szociális ellátások biztosítása területén átalakul:

A jelenleg jegyzői hatáskörben lévő aktív korúak ellátásának megállapítása a járási hivatal hatáskörébe kerül. Az aktív korúak ellátása keretében kétféle ellátástípus állapítható meg:

- a foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (új ellátás a korábban rendszeres szociális segélyre jogosultak egy részére erre válik jogosulttá).

Az újonnan a járási hivatalok hatáskörébe kerülő aktív korúak ellátásán túl továbbra is a járási hivatalok hatáskörébe tartoznak az alábbi ügykörök:

- alanyi ápolási díj (az alapösszegű, a fokozott ápolási szükségletre tekintettel megállapított emelt összegű, valamint a kiemelt ápolási díj),
- időskorúak járadéka,
- alanyi és normatív jogcímen megállapított közgyógyellátás,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

A felsorolt, állami felelősségi körben nyújtott, és 100%-ban központi költségvetési forrásból kifizetett szociális ellátásokon túl más ellátások nyújtásáról, jogosultsági feltételeiről az önkormányzatok döntenek az ún. települési támogatás keretében.

A módosítás az Szt. által jelenleg szabályozott ellátások közül az alábbiakat érinti, ezekre vonatkozóan az Szt. 2015. március 1-jétől nem tartalmaz szabályozást:

- lakásfenntartási támogatás
- adósságkezelési szolgáltatás
- méltányossági ápolási díj
- méltányossági közgyógyellátás

A fentiekén túl az önkormányzati segély is átalakul: a rendkívüli élethelyzetre tekintettel is a települési támogatás keretében nyújtható majd támogatás.

AZ EGYES ELLÁTÁSOKAT ÉRINTŐ VÁLTOZÁSOK:

1. Aktív korúak ellátása

1.1. A foglalkoztatást helyettesítő támogatás szabályaiban – az ellátással kapcsolatos hatáskörváltáson túl – nem várható változás.

1.2. Rendszeres szociális segély

A rendszeres szociális segély 2015. március 1-jétől ebben a formában nem része a szociális ellátórendszernek, a jogosulti kör – az átalakítást követően – más ellátásokra válhat jogosulttá. Azon személyek aktív korúak ellátására való jogosultságát, akik részére 2015. március 1-jét megelőzően rendszeres szociális segélyre való jogosultság került megállapításra **a jegyzőnek 2015. január 1. és 2015. február 28. között, az Szt. 2015. március 1-jén hatályos rendelkezései alapján felül kell vizsgálni.**

A felülvizsgálat eredményeként 2015. március 1-jétől a korábban rendszeres szociális segélyre jogosult személyek ellátásra való jogosultsága a következők szerint alakul:

- amennyiben a felülvizsgálat során a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosultak számára előírt együttműködést nyilatkozatban vállalják, **foglalkoztatást helyettesítő támogatásra lesznek jogosultak:**
 - a nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betöltők, és
 - az Szt. 2015. február 28-án hatályos 37. § (1) bekezdés d) pontja szerinti személyek (önkormányzat rendeletében foglalt feltételek szerinti jogosultak).
- a törvény erejénél fogva az újonnan bevezetendő **egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra lesznek jogosultak:**
 - az Szt. 2015. február 28-i szabályai szerint egészségkárosodottak és
 - a 14 év alatti gyermekük felügyeletét másképp biztosítani nem tudók.

Az új ellátásra való jogosultságot 2015. március 1-i kezdőnappal kell megállapítani. 2015. február 28-ával meg kell szüntetni azon, az Szt. 2015. február 28-án hatályos 37. § (1) bekezdés d) pontja szerinti, illetve a nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betöltő személy aktív korúak ellátására való jogosultságát, aki a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek részére előírt együttműködési kötelezettség teljesítését nem vállalja.

Az **egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra** való jogosultság, illetve az ellátás összegének megállapítása során figyelemmel kell lenni arra, hogy **az ellátás havi összegének számítása a rendszeres szociális segéllyel alkalmazott szabályhoz képest annyiban eltér, hogy az ellátás az öregségi nyugdíjminimum 90%-a helyett 92%-áig egészíti ki a családi jövedelmet.**

1.3. Az aktív korúak ellátásával kapcsolatos hatáskörváltozás, az iratok, nyilvántartások átadás-átvételének szabályai

2015. március 1-jétől az aktív korúak ellátása a járási hivatal hatáskörébe kerül. A 2015. március 1-jén a jegyzőnél aktív korúak ellátásával összefüggésben folyamatban lévő, valamint a 2015. február 28-áig meg nem szűnt vagy jogerős határozattal meg nem szüntetett aktív korúak ellátásával összefüggő ügyekben a járási hivatal jár el. Ezen ügyek iratait a jegyző darabszintű iratjegyzékkel ellátott átadás-átvételi jegyzőkönyvvel adja át 2015. március 6-áig az illetékes járási hivatal számára.

Az átvételről a járási hivatal 60 napon belül értesíti az ügyfelet.

A tervezett rendeleti szintű szabályok szerint az átadás-átvételi jegyzőkönyv mellé csatolni kell a szociális és gyermekvédelmi ellátások országos nyilvántartásában (PTR) 2015. február 28-án szereplő, jogerősen megállapított aktív korúak ellátására vonatkozó adatok lekérésével összeállított jegyzőkönyvet. A jegyzőnek mint adatszolgáltatásért felelős személynek aláírásával kell tanúsítani az adatok teljességét. **Kérjük ezért, hogy 2015. február 28-ig valamennyi jegyző gondoskodjon az aktív korúak ellátásainak teljes körű, naprakész rögzítéséről a PTR-ben.**

Az aktív korúak ellátásával összefüggésben a jegyző által kezelt adatok és működtetett adatbázisok kezelésére, illetve működtetésére 2015. március 1-jétől az illetékes járási hivatal jogosult. Az adatok és adatbázisok átadásáig az adatokat a jegyző a járási hivatal feladatellátásának biztosítása céljából tartja nyilván.

A PTR működtetési kötelezettségének biztosítása érdekében a nyilvántartást kezelő Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal a 2015. március 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe kerülő aktív korúak ellátására vonatkozóan a jegyző által rögzített adatokat a járási hivatal vezetője, mint adatszolgáltatásért felelős személy részére 2015. február 28-át követően, legkésőbb 2015. március 6-áig hozzáférhetővé teszi.

1.4. Az aktív korúak ellátásának folyósításával kapcsolatos rendelkezések

Az előkészítés alatt álló Kormányrendelet tervezett rendelkezései alapján a 2015. február hónapra járó foglalkoztatást helyettesítő támogatást és rendszeres szociális segélyt 2015. március 5-ig még a települési önkormányzatoknak kell folyósítani. A települési önkormányzatok által igényelt és kifizetett összegek elszámolhatóak lesznek a központi költségvetés felé.

A 2015. március hónapra járó – április 5-ig esedékes – támogatási összegek utalásáról már a fővárosi és megyei kormányhivatalok gondoskodnak majd, a járási hivatalok adatszolgáltatása alapján.

A folyósítással kapcsolatos technikai tudnivalókról a rendeleti szabályozás elfogadását követően részletes tájékoztatást adunk.

1.5. Az Országos Adatgyűjtési Program alapján fennálló adatszolgáltatási kötelezettség

Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről szóló 288/2009. (XII. 15.) Korm. rendelet I. melléklete alapján [Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program Adatgyűjtések és Adatátvételek] a 1206-os nyilvántartási számú adatgyűjtés keretében a pénzben és természetben nyújtható támogatások adatairól a települési önkormányzatok, járási (fővárosi kerületi) hivatalok a tárgyévet követő március 31-ig szolgáltatnak adatot.

A 2014. tárgyévi jogosultságok megállapítására a jegyző jogosult, így a 2014. tárgyévről szóló, 2015 márciusában esedékes adatszolgáltatást a jegyzők teljesítik.

A március 1-jei hatáskörváltást követően – tehát az adatszolgáltatás március 31-i véghatáridejének időpontjában – az aktív korúak ellátására való jogosultságok ügyiratai már a járási hivatalok birtokában lesznek.

Annak érdekében, hogy a jegyzők 2015 márciusában rendelkezzenek az adatszolgáltatás teljesítéséhez szükséges információkkal, kérjük, hogy a jegyzők a hatáskör-váltáshoz kapcsolódó átadás-átvétel során legyenek figyelemmel arra, hogy a 2014. tárgyévről szóló adatszolgáltatás őket terheli.

2. Lakásfenntartási támogatás és adósságkezelési szolgáltatás

Az ellátások szabályai 2015. március 1-jétől kikerülnek az Szt.-ből, ettől az időponttól kezdődően biztosításuk nem lesz kötelező, a következő kivételekkel.

A 2015. január 1-jén folyamatban lévő, valamint a 2014. december 31-ét követően lakásfenntartási támogatás megállapítása iránt benyújtott kérelem alapján indult ügyekben a lakásfenntartási támogatást – az Szt. 38. § (8) bekezdésben foglaltaktól eltérően – egy év helyett legfeljebb a 2015. február 28-áig terjedő időtartamra lehet megállapítani.

A 2015. március 1-jét megelőző kezdő időponttal megállapított lakásfenntartási támogatás tekintetében – a jogosultság határozatban megállapított időtartamára, vagy annak megszűntetéséig – a 2015. február 28-án hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

A 2015. március 1-jét megelőzően megállapított adósságkezelési szolgáltatást – annak megállapított időtartamára vagy annak megszűntetéséig – a 2015. február 28-án hatályos szabályok szerint kell nyújtani.

A fentiek szerint megállapított ellátásokkal kapcsolatos kifizetésekhez a központi költségvetésből a 2014. évi szabályoknak megfelelően (azaz az érintett ellátások kifizetett összegének 90%-ához) lehet igényelni támogatást a Magyar Államkincstár Önkormányzati Előirányzat-gazdálkodási Modul (ÖNEGM-rendszer) használatával, az egyes pénzbeli szociális ellátások elszámolásának szabályairól szóló 62/2006. (III. 27.) Korm. rendelet jelenleg hatályos szabályainak megfelelően.

Az önkormányzatok a továbbiakban a települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, illetve a hátralékot felhalmozó személyek számára.

3. Méltányossági közgyógyellátás

Az ellátás szabályai 2015. március 1-jétől kikerülnek az Szt.-ből, ettől az időponttól kezdődően biztosítása nem lesz kötelező, azzal, hogy a 2015. március 1-jét megelőzően megállapított méltányossági közgyógyellátás tekintetében, valamint a méltányossági közgyógyellátással összefüggésben 2015. február 28-án folyamatban lévő ügyekben – a jogosultság határozatban megállapított időtartamára, vagy annak megszűntetéséig – a 2015. február 28-án hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni. Az önkormányzatok a települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a gyógyszerkiadások viseléséhez.

4. Méltányossági ápolási díj

Az ellátás szabályai 2015. március 1-jétől kikerülnek az Szt.-ből. Az ellátás biztosítása az települési önkormányzatok számára jelenleg sem kötelező. Az önkormányzatok a települési támogatás keretében ellátást biztosíthatnak a 18. életévét betöltött tartósan beteg személy ápolását, gondozását végző hozzátartozók részére.

5. Települési támogatás

Az önkormányzatok által biztosított ellátás neve 2015. március 1-jétől egységesen **települési támogatás** lesz. E támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást.

Az önkormányzat kötelezettsége abban áll, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik. Az Szt. által szabott egyetlen kötelezettség az, hogy a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére **rendkívüli települési támogatást** köteles nyújtani. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet, a létfenntartási gond meghatározása az önkormányzat jogosultsága, hasonlóan az ilyen helyzetekben nyújtandó támogatás összegének meghatározásához.

Az Szt. a települési támogatás keretében biztosítandó juttatások körét csak példálózóan sorolja fel:

Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- c) a gyógyszer-kiadások viseléséhez,
- d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Az Szt. szabályozása szerint a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott települési támogatást más jogszabály alkalmazásában lakásfenntartási támogatásnak kell tekinteni.

A települési önkormányzat képviselő-testületének a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló **rendeletét legkésőbb 2015. február 28-ig kell megalkotnia.**

A helyi szociális feladatok ellátására a központi költségvetésben támogatás biztosított azon önkormányzatok számára, amelyek esetében az egy főre jutó adóerő-képesség nem haladja meg a 32.000 Ft-ot.

A Belügyminisztérium az egyes települések támogatásának összegét – a költségvetési törvény 2. melléklet Kiegészítő szabályok 1.e) pontja alapján – az általa üzemeltetett elektronikus rendszerben (ebr42 önkormányzati információs rendszer) 2015. január 5-ig teszi elérhetővé.

Budapest, 2014. december 19.